

Η λύσις της πανδημίας και η λύσις της αιχμαλωσίας.

Αρχιμανδρίτης Θεόφιλος Λεμοντζής, Δρ. Θεολογίας.

Φωτό: Ραφαήλ Γεωργιάδης.

Ένα από τα πλέον δραματικά γεγονότα στην ιστορία της Παλαιάς Διαθήκης ήταν αναμφισβήτητα η βαβυλώνια αιχμαλωσία. Ο θάνατος του βασιλιά Σολομώντα σήμανε τη διάσπαση του ενιαίου βασιλείου (922 π.Χ.), σε βόρειο και σε νότιο βασίλειο με πρωτεύουσα την Ιερουσαλήμ. Η ασύνετη πολιτική των περισσότερων βασιλέων ενεθάρρυνε επιθέσεις γειτονικών λαών και μαζί με την ηθική κατάπτωση οδήγησε γενικά σε αποσταθεροποίηση και αποδυνάμωση των βασιλείων. Έτσι το βόρειο βασίλειο καταλύθηκε από τους Ασσυρίους το 722 π.Χ. ενώ το 586 π.Χ. ο βασιλιάς της Βαβυλώνας Ναβουχοδονόσορ ήρθε με όλο το στρατό του στην Ιερουσαλήμ και την κατέλαβε. Οι Βαβυλώνιοι έκαψαν το Ναό του Θεού και γκρέμισαν το τείχος της Ιερουσαλήμ. Έβαλαν φωτιά σε όλα τα ανάκτορά της και κατέστρεψαν εντελώς όλα τα πολύτιμα αντικείμενα της πόλης. Εκείνους που σώθηκαν από τη σφαγή, τους μετέφεραν στη Βαβυλώνα, όπου έγιναν δούλοι στο βασιλιά και στους απογόνους του, μέχρις ότου κατέλαβαν την Βαβυλώνα οι Πέρσες οπότε και τους επιτράπηκε η επιστροφή στην Ιερουσαλήμ.

Κατά έναν παρόμοιο τρόπο, κατά τη διάρκεια τη πανδημίας του ιού Covid-19 που ενέσκηψε τους τελευταίους μήνες και εμείς οι πιστοί βιώσαμε ένα ιδιότυπο είδος αιχμαλωσίας, ένα είδος εξορίας καθώς εδώ και δύο μήνες, από τον Μάρτιο του 2020, οι Ιεροί μας Ναοί έκλεισαν και σφραγίστηκαν. Απαγορεύτηκε η παρουσία και η συμμετοχή των πιστών στη λατρεία. Αποξενωθήκαμε από την κοινή εκκλησιαστική λατρεία και ειδικότερα από την ευχαριστιακή σύναξη, την τέλεση της Θείας Ευχαριστίας. Στερηθήκαμε την πηγή της ζωής μας, τη Θεία Κοινωνία. Θρηνήσαμε αυτό το άδειασμα και την ερημία των Ναών όπως ο προφήτης Ιερεμίας θρήνησε για την ερημία της Ιερουσαλήμ μετά την καταστροφή της: «Αχ, αλίμονο, πώς έμεινε έρημη η πόλη που είχε άλλοτε τόσο πολύ λαό! Αυτή που ήταν ονομαστή στα έθνη ανάμεσα απόμεινε σαν χήρα. Των πόλεων η πριγκίπισσα υποδουλώθηκε» (Θρ. Ιερ.1,1).

Κατά τη βαβυλώνια αιχμαλωσία, οι Ιουδαίοι αντιμετώπισαν τα βάσανα της εξορίας και πάλεψαν για να επιβιώσουν. Το πένθος ήταν βαρύ όπως αποτυπώνεται στον ψαλμό 136,1-4: «Εις τας όχθας των ποταμών της Βαβυλώνας εκεί εκαθήσαμεν δούλοι και εξόριστοι και εκλαύσαμεν ενθυμούμενοι την Ιερουσαλήμ. Εις τας ιτέας, που υψώνονται εις τας όχθας των ποταμών, οι οποίοι διαρρέουν την χώραν, εκρεμάσαμεν θλιμμένοι τα μουσικά μας όργανα. Και τούτο, διότι αυτοί οι οποίοι μας είχαν αιχμαλωτίσει και μεταφέρει εις την Βαβυλώνα, μας εξήτησαν εκεί να ψάλωμεν τα ιερά άσματα. Αυτοί που μας είχαν απαγάγει αιχμαλώτους από την πατρίδα μας, εξήτησαν να τους ψάλωμεν τους ιερούς ύμνους και μας έλεγαν· Ψάλατε εις ημάς από τα άσματα της πατρίδος σας, της Σιών! Και ημείς είπομεν· Πώς θα ψάλλωμεν την ιεράν ωδήν του Κυρίου εις ξένην ειδωλολατρικήν χώραν και θα λησμονήσωμεν την πατρίδα μας;».

Κατά έναν παρόμοιο τρόπο και εμείς οι πιστοί θρηνήσαμε και κλάυσαμε διότι όλα αυτά δεν συνέβησαν σε μια οποιαδήποτε περίοδο του έτους αλλά κατά την περίοδο της Μ. Τεσσαρακοστής, μια ιδιαίτερη περίοδος πνευματικού αγώνα. Και δυστυχώς αυτή η περίοδος θλίψης δεν έπαυσε ούτε κατά το Πάσχα. Κατά συνέπεια, ζήσαμε το φαινόμενο να μην μπορέσουμε να συμμετάσχουμε στις ακολουθίες της Μεγάλης Εβδομάδος ώστε να βιώσουμε

τα μεγάλα και σωτηριώδη γεγονότα, να ζήσουμε μαζί με τον Ιησού την αγωνία της υπερφυούς προσευχής στη Γεθσημανή, να τον συνοδεύσουμε στην οικία του Αρχιερέως Καϊάφα και στο Πραιτώριο, να αφουγκραστούμε τους λυγμούς μετανοίας του Πέτρου, να άρουμε τον Σταυρό μαζί με τον Σίμωνα τον Κυρηναίο, να μετανοήσουμε επάνω στον Γολγοθά μαζί με τον ευγνώμονα ληστή, να προσκυνήσουμε τον επί του Σταυρού θάνατο του Λυτρωτή μας, να νιώσουμε τον τρόμο της φύσεως κατά το θάνατο του Δημιουργού, να συνοδεύσουμε τον νεκρό Ιησού μαζί με τον Ιωσήφ και τον Νικόδημο στον Πανάγιο Τάφο, να έλθουμε μαζί με τις Μυροφόρες στον κενό τάφο μύρα φέροντες ώστε να ακούσουμε τον άγγελο να λέγει «ήγέρθη, οὐκ ἔστιν ὧδε»(Μαρκ. 16,6).

Δεν μας δόθηκε η δυνατότητα να υμνολογήσουμε μαζί με τους άλλους αδελφούς «νῦν πάντα πεπλήρωται φωτός, οὐρανός τέ καί γῆ καί τά καταχθόνια» και να βροντοφωνάξουμε το Χριστός Ανέστη, ασπαζόμενοι τους αδελφούς μας. Αναφέρει χαρακτηριστικά ο Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Σύρου κ. Δωρόθεος: «Οι Ναοί μας, πενθούντες, έμειναν κλειστοί για τους πιστούς, αλλά όχι βουβοί μπροστά στην Πίστη τους. Και οι πιστοί, οι θεματοφύλακες της Πίστης μας, πληγώθηκαν, αποστερούμενοι την λειτουργική ζωή της Μεγάλης Εβδομάδας, στην οποία, όμως, μετείχαν νοερά και ψυχικά από τα σπίτια τους, με καρτερικότητα και αίσθηση ευθύνης, προσβλέποντες στο θρίαμβο της Ανάστασης». Και συνεχίζει ο Σεβασμιώτατος : «Η Εκκλησία κενώθηκε θυσιαστικά όχι για να “υποταχθεί” στην Πολιτεία, με την οποία οι ρόλοι είναι διακριτοί και ξεκάθαροι, δήθεν διεκπεραιώνοντας τις “εντολές” της, αλλά, αποκλειστικά και μόνον, για να διακονήσει, όπως άλλωστε πάντοτε πράττει, το καλώς νοούμενο συμφέρον του ποιμνίου Της και όλων των Ελλήνων, συμβάλλουσα στη διαφύλαξη του κοινού καλού, της προστασίας, δηλαδή, της δημόσιας υγείας. Γιατί πάντοτε η Εκκλησία λειτουργεί ως οικουμενική και εθνική πνευματική δύναμη που ενώνει και όχι ως σωματειακή εξουσία που διχάζει, γιατί ο άνθρωπος γι’ Αυτήν είναι αδελφός και όχι οπαδός, γιατί το ποίμνιο δεν είναι εργαλείο ισχύος και πίεσης, αλλά Λαός του Θεού ευλογημένος». (Βλ.Σύρου: Δεν πρόκειται ποτέ «να ξεπουλήσουμε τα πρωτοτόκια μας»)

Ο Ιερεμίας για να περιγράψει την καταστροφή της Ιερουσαλήμ παρομοίασε τον λαό του Ισραήλ με άπιστη σύζυγο που λησμόνησε την αγάπη που έδειχνε τον καιρό της μνηστείας της, όταν ακολουθούσε τον Κύριο στην έρημο (Ιερ. 2, 1εξ.). Αφού λοιπόν αρνείται να μετανοήσει, ο Θεός έπαψε να τον προστατεύει εξαιτίας των αμαρτιών του. Τον παρακινούσε τότε ο προφήτης να διορθώσει τη συμπεριφορά του και να κάνει καλές πράξεις. Κατά τον ίδιο τρόπο και σε εμάς επεβλήθη ένα πνευματικό επιτίμιο όχι μόνο εξαιτίας των αμαρτιών μας, αλλά και εξαιτίας πολλές φορές της χλιαρής πνευματικής και εκκλησιαστικής μας ζωής.

Πόσες φορές πραγματικά ήμασταν ράθυμοι, σκνηροί στην τέλεση των θρησκευτικών μας καθηκόντων και ως εκ τούτου παραβλέψαμε την παρουσία μας στον Ιερό Ναό λόγω βιοτικών μεριμνών; Πόσες φορές ήμασταν απόντες από την κυριακάτικη Θεία Λειτουργία όχι «δι' ευλόγους αιτίας» αλλά για επουσιώδεις αιτίες; Πόσες φορές ακούσαμε την Κυριακή να χτυπά η καμπάνα της Εκκλησίας μας και δεν προσήλθαμε στον Ναό αλλά το αφήσαμε για την επόμενη Κυριακή; Αναλογιστήκαμε άραγε πόσες φορές αναβάλλαμε την εξομολόγησή μας και ως εκ τούτου και την προσέλευσή μας στο μυστήριο της Θείας Κοινωνίας; Αυτά λοιπόν που εμείς θεωρούσαμε

αυτονόητα και δεδομένα, με την πανδημία και τις ολέθριες συνέπειές της έγιναν ζητούμενα και μη κατοχυρωμένα. Εξοριστήκαμε ακούσια από τις εκκλησιαστικές μας συνάξεις και όλη αυτή η θλίψη και δοκιμασία που περάσαμε πρέπει να την ερμηνεύσουμε μέσα από ένα καθαρά παιδαγωγικό πρίσμα. Είναι δυνατόν οι στερήσεις και οι δυσκολίες να βοηθούν τους ανθρώπους να συνειδητοποιούν τι έχασαν; Όπως συμπεραίνουμε και από τη ζωή των Ισραηλιτών στην εξορία, οι δυσκολίες που περνούσαν τους έκαναν να συνειδητοποιήσουν τα λάθη τους, να ξανασκεφτούν τη ζωή τους, να προσπαθήσουν να κατανοήσουν τι πρέπει να κάνουν ώστε να επανακτήσουν αυτά που έχασαν. Η συνειδητοποίηση, εξάλλου, των πραγμάτων που απώλεσαμε είναι αυτή που μας οδηγεί στο να εκτιμούμε περισσότερο αυτά τα πράγματα. Αναφέρει χαρακτηριστικά σε ανακοίνωσή της η Ιερά Κοινότητα του Αγίου Όρους: «Ο χρόνος της δοκιμασίας θα παρέλθη, τα περιοριστικά μέτρα σταδιακά θα αρθούν, αλλ' όμως η δοκιμασία αυτή, την οποίαν επέτρεψεν ο Κύριος διά τας αμαρτίας ημών, ας γίνη αφορμή ειλικρινούς μετανοίας και επιστροφής εις την διδασκαλίαν του Ιερού Ευαγγελίου του αναστάντος Χριστού, ο Οποίος είναι η ελπίς όχι μόνον του καθενός προσωπικώς, αλλά του σύμπαντος κόσμου, Αυτός ο Οποίος διώκει κάθε φόβον, επειδή είναι ο Νικητής του θανάτου». (Βλ. Η Ιερά Κοινότητα του Αγίου Όρους για την πανδημία του κορωνοϊού)

Πριν την καταστροφή στην Ιερουσαλήμ οι περισσότεροι κάτοικοί της δεν ανησυχούσαν. Θεωρούσαν ότι δεν διέτρεχαν κανέναν κίνδυνο, αφού ο Ναός του Κυρίου βρισκόταν στην πόλη τους. Ο προφήτης Ιερεμίας προσπαθούσε να τους δείξει το λάθος τους. Στεκόταν στην πόρτα του Ναού και κήρυττε άφοβα: «Ακούστε όλοι όσοι περνάτε για να πάτε να προσευχηθείτε στον Κύριο! Ο Κύριος λέει: «Διορθώστε τη συμπεριφορά σας και τα έργα σας... Μην ξεγελάτε τον εαυτό σας επαναλαμβάνοντας 'Ο Ναός που κατοικεί ο Κύριος είναι εδώ'. Αν πράγματι διορθώσετε τη συμπεριφορά και τα έργα σας ... τότε εγώ θα κατοικήσω μαζί σας...»»(Ιερ.7,1-7). Ο προφήτης αν και έβλεπε θετικά την προσπάθεια ορισμένων βασιλέων όπως του Ιωσία, να επαναφέρουν στο δρόμο του Θεού τον λαό όμως είχε τη βαθιά πεποίθηση ότι ο άνθρωπος μπορεί να αλλάξει στ' αλήθεια μόνον όταν μετανιώνει πραγματικά. Μια τέτοια μετάνοια δεν επιτυγχάνεται με εξωτερικές αλλαγές

αλλά είναι πάνω απ' όλα μια υπόθεση της καρδιάς. Καθώς με το κήρυγμά του αποκάλυπτε τέτοιες αλήθειες, τα λόγια του συχνά ακούγονταν σκληρά: «Ο Κύριος λέγει: «Βαδίστε μέσα στους δρόμους της Ιερουσαλήμ. Κοιτάξτε και ψάξτε τις πλατείες της. Κι αν βρείτε έστω κι έναν άνθρωπο να κάνει το σωστό και ν' αναζητάει την αλήθεια, τότε εγώ θα συγχωρήσω την αμαρτία της πόλης... Μπορεί ν' αλλάξει ο μαύρος το χρώμα του ή η λεοπάρδαλη τα στίγματα της; Άλλο τόσο κι εσείς μπορείτε ν' αλλάξετε και να κάνετε το καλό...»»(Ιερ.5,1-13,23).

Κατά έναν παρόμοιο τρόπο, αυτή η εξορία μας από τις λατρευτικές συνάξεις ήταν ένα ράπισμα στην αυτάρκεια της εν πολλοίς τυπολατρικής θρησκευτικής μας ζωής και κατά συνέπεια υποκριτικής, η οποία οδηγεί στην αυτοδικαίωση. Πολλές φορές είχαμε την εντύπωση ότι η παρουσία μας στην εκκλησιαστική σύναξη αποτελεί μια πανάκεια για τη σωτηρία μας, ότι όλη η εκκλησιαστική μας ζωή μπορεί να εξαντλείται απλώς στην παρακολούθηση της κυριακάτικης Λειτουργίας, στην τυπική συμμετοχή στη Θεία Κοινωνία μόνο ορισμένες φορές το χρόνο και ότι με αυτόν τον τρόπο επιτελούμε τα θρησκευτικά μας καθήκοντα ενώπιον του Θεού.

Πόσες φορές ο σκοπός της παρουσίας μας στον Ναό δεν ήταν για να προσεγγίσουμε τον Δημιουργό μας και να εκφράσουμε ότι είμαστε μέλη του Σώματος του Χριστού, αλλά είχε την έννοια της συναλλαγής με το Θεό για να μας έχει ο Θεός καλά, όπως λέγουν ορισμένοι, ως εάν ο Θεός εδέχετο δωροδοκίες; Παρευρεθήκαμε στη λατρεία για να προσευχηθούμε ιδιοτελώς για τις δικές μας οικογενειακές, οικονομικές και επαγγελματικές υποθέσεις αγνοώντας τον πλησίον. Όμως ο Απ. Παύλος τονίζει ότι ο Ιησούς «έξω τῆς πύλης ἔπαθε. Τοίνυν ἐξερχώμεθα πρὸς αὐτὸν ἔξω τῆς παρεμβολῆς τὸν ὄνειδισμὸν αὐτοῦ φέροντες» (Εβρ.13,12-13) και το οποίο σημαίνει έξοδο από το εγώ μας, έξοδο από την οποιαδήποτε ιδιοτέλεια υλική και πνευματική, από την αυτοδικαιωμένη θρησκευτικότητά μας και τον κοινωνικό καθωσπρεπισμό, να σταματήσουμε να προσεγγίζουμε το Θεό επιδιώκοντας την οποιαδήποτε συναλλαγή.

Καλούμαστε να διακονήσουμε τις υλικές και πνευματικές ανάγκες των συνανθρώπων μας μέσα στην κοινωνία, και όχι μόνο τις ατομικές ανάγκες μας του παρόντος κόσμου, διότι «οὐ γὰρ ἔχομεν ὧδε μένουσαν πόλιν, ἀλλὰ τὴν μέλλουσαν ἐπιζητοῦμεν»(Εβρ.13,14). Είναι ευκαιρία να δούμε την παρουσία μας στην εκκλησιαστική σύναξη όχι ως μια ευκαιρία για την επίτευξη μιας ηθικής ευδαιμονίας που απολάμβανε ο Φαρισαίος της παραβολής, αλλά ασκητικά και θυσιαστικά, με ταπείνωση, αυταπάρνηση και ανιδιοτελή αγάπη προς το συνάνθρωπο. «Τῆς δὲ εὐποιΐας καὶ κοινωνίας μὴ ἐπιλανθάνεσθε· τοιαύταις γὰρ θυσίαις εὐαρεστεῖται ὁ Θεός» (Εβρ.13,16). Αυτή η τελεία αγάπη, η ανιδιοτελής αγάπη του πιστού, είναι υπεράνω παντός εν τω κόσμω συμφέροντος ακόμη και πάνω από το ένστικτο της αυτοσυντήρησης, ώστε «τὴν ψυχὴν αὐτοῦ θῆ ὑπὲρ τῶν φίλων αὐτοῦ» (Ιω.15,13). Για αυτό το λόγο οφείλουμε οι χριστιανοί να αγαπούμε ακόμη και τους εχθρούς (Ματθ.5,44) ακόμη και αυτούς που κατά τη διάρκεια της πανδημίας αμφισβήτησαν, είτε ακουσίως είτε εκουσίως, είτε αμαθώς είτε δολίως, τον θεϊκό και σωστικό χαρακτήρα του μυστηρίου της Θείας Κοινωνίας.

Η χρήση της ανθρώπινης λογικής δεν είναι ικανή να δώσει εξηγήσεις για τις βουλές του Θεού ιδιαίτερα όταν οι ευσεβείς υποφέρουν χωρίς την γνώση

των αιτιών. Κατά τη διάρκεια των κάθε λογής κρίσεων, όπως αυτή της πανδημίας με τη θλιβερή συνέπεια αυτής της εξορίας των πιστών από τις λατρευτικές συνάξεις, καταρρίπτεται ο μύθος περί της παντοδυναμίας του ανθρώπου και γίνεται κατανοητό ότι ο Θεός είναι Αυτός που έχει τον έλεγχο των πραγμάτων.

Κατά τη διάρκεια της βαβυλώνιας αιχμαλωσίας, αν και η κατάσταση φαινόταν ότι ήταν ζοφερή για το λαό του Θεού, εν τούτοις έλαμψε το έλεος του Θεού και ανεδείχθησαν πνευματικά αναστήματα και θαυμαστά γεγονότα συνέβησαν: ο προφήτης Δανιήλ έφραξε το στόμα των λεόντων, οι Τρεις Παιδες εσώθησαν από την κάμινο του πυρός και ο προφήτης Ιεζεκιήλ ενέπνεε πίστη και ελπίδα στους συμπατριώτες του περιγράφοντας συγκλονιστικά οράματα που έβλεπε και που αναφέρονταν στην αποκατάσταση του Ισραήλ και την τελική σωτηρία των ανθρώπων. Κατά ένα παρόμοιο τρόπο, κατά τη διάρκεια της απομάκρυνσής μας από τις λατρευτικές συνάξεις, αν και η θλίψη ήταν διάχυτη, αν και στερηθήκαμε την πηγή της ζωής, τη Θεία Κοινωνία, βιώσαμε θαυμαστά γεγονότα καθώς η πίστη μας ενδυναμώθηκε, ο δεσμός μεταξύ των πιστών τρανώθηκε, η ελπίδα μας αναπτερώθηκε και όλων οι προσευχές μας ενώθηκαν προς τον Κύριο. Αναφέρει χαρακτηριστικά ο Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Βεροίας, Ναούσης και Καμπανίας κ. Παντελεήμων: «Όλη αυτή η μεγάλη δοκιμασία έκανε πολλούς από εμάς νά στραφούμε περισσότερο προς τόν Θεό, νά στραφούμε προς τούς αγίους καί νά τούς παρακαλέσουμε νά μας βοηθήσουν, νά μας σώσουν. Καί πολλοί από εμάς, μέσα από τήν ευκαιρία πού μας έδωσε ο αναγκαστικός περιορισμός στά σπίτια μας, ίσως θελήσαμε νά αναθεωρήσουμε τή στάση καί τή ζωή μας, νά αναθεωρήσουμε τή σχέση μας μέ τήν πίστη καί μέ τόν Χριστό. Νά κατανοήσουμε τή σημασία καί τήν αξία των πραγμάτων πού έχουμε στή ζωή μας. Όλα αυτά είναι ασφαλώς ένα κέρδος πνευματικό, μία ωφέλεια πνευματική, γιατί τίποτε από όσα επιτρέπει ο Θεός νά συμβούν στή ζωή μας δέν είναι χωρίς σημασία..... Θά πρέπει νά μήν ξεχάσουμε όλα αυτά τά οποία είπαμε στόν Θεό, όλα αυτά τά οποία ζήσαμε αυτή τήν περίοδο, όλα αυτά πού αποφασίσαμε γιά τή ζωή μας, μόλις αυτή επανέλθει στους κανονικούς της ρυθμούς..... Γι' αυτό ας είμεθα προσεκτικοί όχι μόνο έναντι της σωματικής ασθενείας καί επιδημίας, από τήν οποία

προσευχόμεθα θερμά νά μάς απαλλάξει οριστικά ο Θεός, αλλά και έναντι της αμαρτίας, της ασθενείας της ψυχής μας, πού είναι πιά ύπουλη και πιά επικίνδυνη, γιά νά έχουμε τή χάρη του Θεοῦ και τήν ευλογία Του στή ζωή μας και νά μπορούμε νά Τόν υμνούμε και νά Τόν λατρεύουμε συνηγμένοι όλοι επί τό αυτό στόν οίκο Του, στους ιερούς μας ναούς, σύμφωνα μέ τήν τάξη και τήν παράδοση της Εκκλησίας και των αγίων.

Βλ. ([https : // www. imverias. gr / index. eidiseis- 2020 Kyriaki tou- paralytou](https://www.imverias.gr/index.eidiseis-2020-Kyriaki-tou-paralytou))

Πηγή : <https://www.pemptousia.gr/>